

Н. ДЖАНИБЕКОВА

Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті
(Қазақстан, Ақтау), E-mail:nursaule.dzhanibekova@yu.edu.kz

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЕМДІК-САУЫҚТЫРУ ТУРИЗМІНІҢ ДАМУЫНДАҒЫ ҚАЗІРГІ МӘСЕЛЕЛЕР МЕН ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ

Аңдатпа. Бұл мақалада Қазақстандағы емдік-сауықтыру туризмінің негізгі проблемалары талқыланады. Халықты әлеуметтік қорғауды, оның ішінде халықтың денсаулығын жақсарту жүйесін реформалауға бағытталған Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық саясатын жүзеге асыру мүмкіндігінше қысқа мерзімде бәсекеге қабілетті, тұрақты дамып келе жатқан ұлттық экономиканы құруды талап етеді. Қазақстан Республикасында емдік-сауықтыру туризмін дамыту кешенді тәсілді қажет етеді: құқықтық қамтамасыз ету, емдік-сауықтыру мекемелерін лицензиялау, оларды мемлекеттік деңгейде қолдау, емдік-сауықтыру инфрақұрылымын жақсарту, барлық сауықтыру орындарының бірыңғай деректер базасын құру. елде қызмет көрсету деңгейін арттыру, кадрлар даярлау орталықтарын құру.

Жоғарыда аталған мәселелерді шешу бір жағынан ұлттың физикалық және психикалық саулығын және жеке тұлғаның дамуын қамтамасыз ету құралы болып табылатын емдік-сауықтыру туризмін дамытумен тығыз байланысты. Екінші жағынан, туризм сала ретінде жұмыс істей отырып, еңбек ресурстарын қалпына келтіру арқылы қоғамдық байлықты арттыруға көмектеседі, халықты жұмыспен қамтамасыз етеді және еліміздің курорттық және туристік аймақтарының басқа да көптеген әлеуметтік-экономикалық мәселелерін шешуге мүмкіндік береді.

Кілт сөздер: емдік-сауықтыру туризмі, туризм индустриясы, емдеу, емдік туризмі, сауықтыру, дестинация.

Кіріспе

Емдік-сауықтыру туризмі Қазақстан Республикасының туризм индустриясында жетекші орындардың бірін алады. Туризмнің бұл түрі физикалық, рухани және зияткерлік қабілеттерін қалпына келтіруге және дамытуға арналған. Емдік-сауықтыру туризмі адам денсаулығына қатысты ең маңызды профилактикалық қызметті атқарады, мемлекеттің тұрақты өсіп келе жатқан табыс көздерінің бірі болып табылады және қоғамның тұрақты дамуына елеулі үлес қосады.

***Бізге дұрыс сілтеме жасаңыз:** Джанибекова Н. Қазақстандағы емдік-сауықтыру туризмінің дамуындағы қазіргі мәселелер мен тенденциялары // Bulletin of the International university of Tourism and Hospitality. –2025. –No1(7). –Б. 80–89. <https://www.doi.org/10.62867/3007-0848.2025-1.07>

***Cite us correctly:** Janibekova N. Qazaqstandaғы emdik-sauyqtyru turizminiñ damuyndaғы qazırgı mäseleler men tendensialary [Kazakstandağı emdik-sauktyru turismin damuındağı kazırgı seller men tendensialary] // Bulletin of the International university of Tourism and Hospitality. –2025. –No1(7). –Б. 80–89. <https://www.doi.org/10.62867/3007-0848.2025-1.07>

БҰ ДТҰ мамандары сауықтыру туризмінің үш негізгі түрін анықтады[1]:

1) сауықтыру немесе емдеу туризмі (турист тұратын аумақта жоқ мамандандырылған ем алу немесе емдеу сапасын алу үшін белгілі бір ауруханаларға немесе нақты мамандарға бару);

2) сауықтыру (фитнес, спа; балшық немесе сумен емдеу, артық салмақтан айырылуы емханасы, косметологиялық емхана, дене шынықтыру мен сұлулықты сақтау үшін сауықтыру шипажайы сияқты мамандандырылған орталықтарға бару);

3) оңалту және қалпына келтіру (ерекше күтім көрсететін немесе денсаулыққа немесе қалпына келтіруге ерекше қолайлы деп саналатын аймақтарда орналасқан бағыттарға бару).

Емдік-сауықтыру туризмі келесі факторлармен анықталады:

- болу ұзақтығы. Курорт пен аурудың түріне қарамастан емдеу кем дегенде үш аптаға созылуы керек, сонда ғана емдік әсерге қол жеткізіледі;

- тұру және емдеу құны. Әдетте курорттарда емделу қымбатқа түседі, сондықтан туризмнің бұл түрі болу мен емделудің жеке бағдарламасына тапсырыс беретін қаржылық деңгейі жоғары туристтерге арналған;

- жас ерекшеліктеріне қарай фактор. Курорттарға үлкен жастағы адамдар, кейде балалар да жиі барады.

Соңғы кездері ауруға шалдыққан орта жастағы адамдардың курорттарға қызығушылығы артуда. Таңдау белгілі бір ауруды емдеуге маманданған курорттар мен жалпы денеге күшейтетін әсер ететін және күшті қалпына келтіруге және стрессті жеңілдетуге көмектесетін аралас типтегі курорттардың арасында жасалады.

Сауықтыру туризмі нарығы қазіргі уақытта айтарлықтай өзгерістерге ұшырауда. Медициналық және сауықтыру мақсаттары бар заманауи туристер көптеген ғасырлар бойы жасаған бірдей бағыттарға және көптеген себептерге байланысты барады. Мысал ретінде дене және психикалық күштерді демалдыру және қалпына келтіру мақсатында баратын Жерорта теңізінің спа орталықтарын, ежелгі үнділік Аюрведаны, Үндістандағы дәстүрлі емді, ғажайып емдеуді іздеу үшін Франциядағы Лурдес қаласына қажылықты жатқызуға болады [2].

Дегенмен, туризмді дамытудың заманауи технологиялары мен тенденциялары, соның ішінде сұраныс пен туристік тұтыну модельдерін әртараптандыру сауықтыру туризмі индустриясына жаңа бағыттарды, нұсқаларды және проблемаларды енгізді. Жерорта теңізінің курорттарына келген туристер енді ем алу үшін соңғы медициналық технологиямен жабдықталған түрік ауруханаларына барады. Бүгінгі таңда туристер Үндістанға жоғары технологиялық кардиохирургиялық операция жасау үшін барады. Франция мемлекеті Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (2011) мәліметтері бойынша әлемде №1 рейтингі бар денсаулық сақтау жүйесін құрды және әлемде француз клиникаларының қызметіне туристік сұраныс артып келеді.

Сауықтыру туризмінің дамуындағы байқалатын тенденция – сауықтыру туризмі бағыттарының тізіміне елдер мен аумақтардың көбеюі. Осылайша, Қытай тәжірибелік дін жасушалары терапиясының бағыттарының біріне айналды. Әлемге әйгілі фертильді клиникалар (бедеулікті емдеу және эко процедуралары) Израиль мен Барбадостағы туристерді тартады. Оңтүстік Африкада сафариермен қатар косметикалық хирургияның да беделі артып келеді. Тіпті круиздік индустрия өзінің борттық қызметтерін медициналық туризммен толықтыруда [3]. Дәстүрлі санаториялық курорттар қарттардың емделу және демалыс орны болудан қалып, тұтынушылардың кең ауқымына арналған көп функциялы

сауықтыру орталықтарына айналуға.

Зерттеу әдістемелері

Зерттеуде көптеген басылымдарды талдауды жеңілдету мақсатында библиометриялық әдістер қолданылды. Зерттеудің заманауи әдістері, жүйелі, салыстырмалы географиялық әдістерді пайдалана отырып библиографиялық, сонымен қатар Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті, аймақтың облыс әкімшіліктерінің ресми сайттарының ақпараттары, ғылыми журналдар мен өзге де интернет ресурстары мәліметтері пайдаланылды.

Мақалада библиометриялық талдауда келесі құралдар мен әдістер арқылы қолданылды: жарияланымдар санының өзгеруін талдау; дәйексөзге талдау жасау; жалпы теориялық әдістері. Жарияланымдар мен дәйексөздер санының өзгеруін талдау тенденцияларды анықтауға және әртүрлі ғылыми орталықтардың өкілдерінің білім беру және тарату деңгейлерін анықтауға мүмкіндік берді. Өз кезегінде, емдік-сауықтыру туризмі бойынша әзірлеген кластерлік талдау әдісін қолдану арқылы сауықтыру туризмі басылымдарында қарастырылатын негізгі тақырыптық бағыттарды анықтауға мүмкіндік берді.

Зерттеу нәтижелерін талдау және талқылау

Курорттық орталықтардың заманауи қайта құрулары екі жағдайға байланысты. Ең алдымен, медициналық және денсаулық сақтау қызметтеріне сұраныстың сипаты өзгеруде. Салауатты өмір салты бүкіл әлемде сәнге айналуға. Бұл негізінен белсенді демалысты ұнататын және көбінесе уақыт жағынан шектелген орта жастағы адамдарды қамтиды [4].

Курорттарды қайта бағдарлаудың екінші себебі, олардың дәстүрлі қолдауы, оның ішінде муниципалитеттер мен мемлекеттің қаржылық қолдауы қысқаруда. Шипажайлар тұтыну нарығының жаңа сегменттеріне ену және қосымша тұтынушыларды тарту үшін өз өнімдерін әртараптандыруға мәжбүр болады.

Курорттар емдік функциясын сақтай отырып, емделушілер үшін тұру бағдарламасын әртүрлі етіп, мәдени шараларды өткізеді. Олар сауықтыру және емдік қызметтерінің кең спектрін ұсынады. Соңғы уақытта «Антицеллюлит» және «Фито-сұлулық-жасарту» бағдарламалары өте танымал. Емдік және қалпына келтіру курстарының ұзақтығына деген көзқарас икемді болып келеді.

Емдік-сауықтыру туризмінің дамуы мен өсуінің факторларына мыналар жатады[5]:

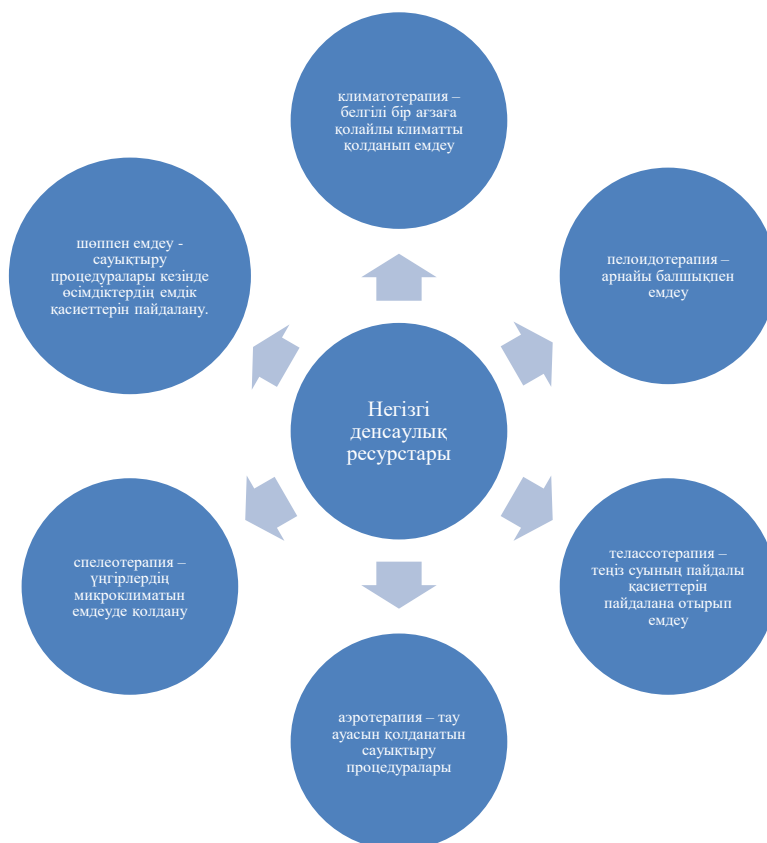
1) жас демографиясы: Дүние жүзіндегі көптеген бай елдердегі халықтың қартаюуы сауықтыру қызметтеріне сұранысты арттырды. Егде жастағы туристер емдеу және сауықтыру туризмі бағыттарында күту тізімсіз және созылмалы ауруларды емдеуге арналған ұқсас қызметтерге төмен бағалармен емделу жолдарын табады;

2) «жастар мәдениетіне» мән берудің күшеюі: Батыс елдерінде (әсіресе АҚШ-та) «жастар» мәдениеті қалыптасты, яғни кез келген жаста жас және дені сау болып, денсаулығын, сұлулығын, күш-қуатын, төзімділігі мен ақылдылығын барлық сыртқы келбетіңізбен нұрландырып отыру керек деген ұғым мен идеология. Бұл адамдардың денесінің және сыртқы келбетінің қартаюын кешіктіруге ұмтылуынан көрінеді және адамдар демалыс, жылжымайтын мүлік немесе сәнді тауарларды сатып алу шығындарымен бірге бос табыстарынан шығындарды жоспарлайтын маңызды шығыс бабына айналады. Заманауи туристер сауықтыру туризмінен оң өзгерістер және косметикалық процедуралар мен басқа да жасартатын терапияға қызығушылығы артып жатыр;

3) медициналық және сауықтыру қызметтерінің құны (медициналық туризмнің маңызды факторы): өз елінде медициналық сақтандыруы жоқ адамдар үшін үнемдеу, шектеулі қамту немесе медициналық көмекке үлкен шегерімдер. Аз ақшаға мұндай туристер үйдегіден гөрі мұқият қызмет ала алады, оның ішінде өздері және олармен бірге жүретіндер үшін жақсы жабдықталған тұрғын үймен қамтамасыз етіледі;

4) БАҚ тарапынан емдік-сауықтыру туризмге көбірек көңіл бөлу: әлеуетті клиенттер бүгінде медициналық туризмнің мүмкіндіктері.

Емдік-сауықтыру туризмі келесі мақсаттарға жетуді көздейді: демалыс, рекреация (сауықтыру), емдеу, сауықтыру.

1-сурет – Сауықтыру туризмі кезінде қолданылатын негізгі денсаулық ресурстары [6]

Емдік-сауықтыру туризмі әдетте курорттық аймақтарда жүзеге асырылады. Осы уақытта курорттар емдік-сауықтыру факторларының және оларды пайдалану жағдайларының болуымен сипатталатын ерекше табиғи аумақтарды білдіреді. Қолданыстағы курорттардың градациясы, әдетте, негізгі сауықтыру ресурстарының (мысалы, климаттық курорттар, балшық курорттары және т.б.) болуына қарай жүзеге асырылады.

Қоршаған орта және даму жөніндегі халықаралық комиссия өркениетіміздің заманауи технократиялық даму жолының апатты сипатын және жаңа балама жолға «ауысудың» қажеттілігін түсіне отырып, бұл жолды «тұрақты даму» деп атауды ұсынды. Халықтың өмір сүру сапасын ұзақ мерзімді жақсартуға бағытталған даму басымдыққа ие болады. Өмір сапасының негізгі көрсеткіштерінің бірі – халықтың денсаулығының деңгейін, өмір сүру ұзақтығын анықтайтын көрсеткіштер және ұлт денсаулығына қатысты басқа да көрсеткіштер. Тиісінше, туризмнің сауықтыру функциясының маңызы жыл сайын артып келеді.

Жаһандық ауқымдағы емдік-сауықтыру туризмі, туризмнің ең маңызды және қарқынды дамып келе жатқан түрлерінің бірі екенін атап өткен жөн. Осылайша, Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДСҰ) болжамы бойынша 2022 жылға қарай емдік-сауықтыру туризмі денсаулық сақтау саласымен бірге жаһандық индустрияны айқындайтын салалардың біріне айналды.

Бүгінгі таңда бүкіл әлемде денсаулық сақтау мәселесі бар. Бұл мәселе Қазақстанда да бар. Аурушаңдық құрылымында бірінші орында тыныс алу жүйесі аурулары (39,37%), екінші орында – жарақаттар мен уланулар (6,88%), үшінші – несеп-жыныс жүйесі аурулары (6,86%), одан кейін ас қорыту жүйесі (6,46%), тері және тері асты клетчаткасының аурулары (6,08%), қан және қан жасау мүшелерінің аурулары (4,24%), қан айналымы жүйесі аурулары (3,72%), жұқпалы және паразиттік аурулар (3,24%) , басқа аурулар (23,14%) [7]. Науқас халық деңгейін төмендету – біздің еліміздің негізгі мәселелерінің бірі. Бұл проблеманы жеңудің тиімді саясаты себепші факторды нақты түсінуге және алдын алудың әртүрлі құралдарын қолдануға негізделуі керек. Бұл құралдардың бірін туризм, дәлірек айтсақ, санаториялық-курорттық кешендерде азаматтардың демалуы мен емделуін атауға болады. MEDIGO халықаралық онлайн-платформасына сәйкес, қазақстандық пациенттер үшін медициналық туризм бойынша ең танымал елдер: Тайланд, Сингапур, Колумбия, Оңтүстік Корея, Германия, Австрия, Израиль, Оңтүстік Корея, Сингапур, Түркия, мұнда олар жоғары сапалы диагностикаға немесе күрделі жағдайларды емдеуге барады: ең алдымен, бұл онкологиялық ауруларды емдеу. Сонымен қатар, нейрохирургия, кардиология және кардиохирургия, ортопедия, гинекология, урология мамандықтары сұранысқа ие.

Көп жағдайда отандастарымыз іс жүзінде шетелде жоғары сапалы медициналық көмек алады. Дегенмен, шетелдік медицинаны идеализациялауға болмайды. Шетелдік емалушылар өз елінен келген емалушаларға басымдық бергенде, дәрігерлер әрдайым қабылдамайды. Сондықтан олар көбіне шетелдік науқастарды емдеуді біліктілігі төмен әріптестеріне сеніп тапсырады.

Қазіргі уақытта елімізде қазақстандықтардың медициналық көмек алу үшін шетелге бармауы үшін нақты жағдай жасалып жатыр. Елімізде сапалы емханалар салынды, кадр даярлауға, оның ішінде шетелдік атақты дәрігерлерді шақыруға көңіл бөлінді [8].

Қазақстандағы Ұлттық медициналық холдингінің Ана мен бала орталығы балалар мен ересектерге жоғары мамандандырылған медициналық көмек көрсететін ТМД елдерінде JCI аккредитациясынан өткен бірінші ұйым болып табылады.

Қазақстанның Ұлттық медициналық холдингінің клиникалары дипломатиялық корпус қызметкерлеріне, шетелдік компаниялар мен Назарбаев Университетінің шетелдік оқытушыларына тұрақты түрде медициналық қызмет көрсетеді.

2023 жылғы денсаулық сақтау және әлеуметтік қамтамасыздандыру статистикасы негізінде Қазақстандағы арнайы ауруханалар саны 872 құрап отыр. Олардың ішінде барлық мамандықтағы дәрігерлердің тізім саны бойынша 81285 адам санын құрап отыр. Денсаулық сақтау саласы бойынша зейнетақы алушылар саны 2346,7 мың адамды құрайды. Тағайындалған атаулы әлеуметтік көмектің алушылар саны 598,4 мың адамға жетті.

Алайда халықаралық емдеу стандарттары мен заманауи технологияларды енгізудің өзі Қазақстанға шетелдік пациенттерді тарту үшін жеткіліксіз. Бұған қол жеткізу үшін медициналық қызметтердің бәсекеге қабілетті бағамен ұсынылуы маңызды. Дегенмен, Қазақстанға шетелдік пациенттерді тарту да көп жағдайда жалпы туризм инфрақұрылымының тартымдылығына байланысты. Өкінішке орай, әуе тасымалының

қымбаттығы мен қазақстандық қонақүйлер мен мейрамханалардың қымбаттығы Қазақстанға жақын арада медициналық туризмді сәтті дамытуға мүмкіндік бермейді. Медициналық қызмет көрсетуді одан әрі жақсартумен қатар, Қазақстанда медициналық туризмді дамыту елдің саяси тұрақты, экономикалық дамыған, сондай-ақ тартымды және қолжетімді туристік бағыт ретінде имиджін қалыптастыруға бағытталған басқа да шаралармен қатар жүргізілуі тиіс.

Зерттеу нәтижелері

Қазақстан – рекреациялық демалыс үшін тамаша орындардың бірі. Қазақстанда санаториялық-курорттық ұйымдар – әртүрлі меншік нысанындағы және ведомстволық бағыныстағы, курорттардың, сауықтыру аймақтарының аумағында, сондай-ақ олардан тыс жерлерде орналасқан, емдеу-сауықтыру қызметін пайдалана отырып жүзеге асыратын кәсіпорындар, мекемелер, ұйымдар және табиғи емдік факторлар бар. Еліміздегі санаторийлер негізінен таулы аймақтарда, көл немесе өзен жағасында орналасқан. Қазақстанның барлық шипажайларында жетекші емдік факторлар жұмсақ климат, таза тау, орман немесе дала ауасы, сонымен қатар бальнеологиялық компонент болып табылады.

Минералды бұлақтар Қазақстанның барлық аумағында бар. Елде барлығы 500-ге жуық әртүрлі минералды су көздері (көмірқышқыл газын қоспағанда) және 80-ге жуық балшықты көлдер бар. Атап айтқанда, республиканың шығысында сульфатты-гидрокарбонатты натрий-магнийлі сулар, оңтүстігінде термалды азотты-гидрокарбонатты натрий сулары және радон сульфатты-гидрокарбонатты-хлоридті сулар, Алматының солтүстігінде-йодты-бромды сулар анықталды [9].

Құрамына қарай қазақтың минералды сулары мен шипалы балшықтары тірек-қозғалыс аппараты, асқазан-ішек жолдары, тері ауруларын және орталық жүйке жүйесін емдеу үшін қолданылады.

Қазақстандағы шипажайларда су және балшықпен емдеумен қатар физиотерапия, лазерлік терапия, массаждың әртүрлі түрлері және жаттығу терапиясы сияқты басқа да емдік процедуралардың толық кешені ұсынылады. Шипажайлардың барлығында дерлік қымыз терапиясы – ұлттық сусынды емдік мақсатта ішу жүргізіледі, бұл организмнен қалдық өнімдерді шығаруға көмектеседі, асқазан сөлінің бөлінуін арттырады және жүректің жұмысына жақсы әсер етеді.

Қазақстандағы ең ірі пансионаттар мен санаторийлердің инфрақұрылымы дамыған, қызмет көрсету деңгейі жоғары. Демалушыларға белсенді демалыс үшін құрал-жабдықтарды жалға алудан бастап, экскурсиялар ұйымдастыруға дейін қызықты демалыс өткізуге кең мүмкіндіктер қарастырылған.

Туристік қызметті дамыту шеңберінде ішкі туризмді дамытуды ескере отырып, Қазақстан Республикасының туристік саласын дамытудың 2025 жылға дейінгі тұжырымдамасын іске асыру жалғастырылатын болады. Қазақстанда туризмді дамыту 5 кластер негізінде жүзеге асырылатын болады: Астана, Алматы, Оңтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан, Маңғыстау. Кендірлі (Маңғыстау), Көкжайлау (Алматы) және Қасқасу (ОҚО) зәкірлік туристік жобаларын іске асыру жалғасады [10].

Туристік кластерлердің инфрақұрылымын дамыту үшін «Нұрлы жол» бағдарламасы аясында табиғи көрікті жерлерге және тарихи-мәдени мұра объектілеріне апаратын жолдарды жөндеу және реконструкциялау, қолданыстағы теміржол инфрақұрылымы мен әуежайларды жаңғырту, жаңа әуежайлар мен шағын авиацияны дамыту үшін жағдай жасау туристік инфрақұрылымды дамыту мәселелері шешілді.

Республикалық және жергілікті бюджеттен танымал туристік бағыттар бойынша әуе, теміржол және автобус рейстерін субсидиялау және шетелдіктердің қатысуымен туризмді дамыту корпорациясын құру мәселелері пысықталатын болады.

Визалық режимді жеңілдету бойынша жұмыс жалғасады (48 ел ЭЫДҰ елдері және 14 экономикалық және саяси тұрақты мемлекет), сондай-ақ 72 сағаттық транзиттік визаны Қазақстан, Үндістан және Қытай елдерінің арасында енгізіліп, 2020 жылы COVID-19 пандемия кезеңінде уақытша тоқтатылды.

Бұл ретте санаториялық-курорттық қызметті және сауықтыру туризмін мемлекеттік реттеудің рөлі өте маңызды болып саналады.

Қорытынды

Емдік-сауықтыру туризмін дамыту үшін бірқатар мемлекеттік қолдау шараларын әзірлеу қажет, соның ішінде:

- ұлттық туризм мен сауықтыру кешендерін ілгерілетуге бағытталған мемлекеттік маркетингтік бағдарламаларды іске асыру;

- санаториялық-курорттық кешеннің материалдық-техникалық базасын жаңғыртуға және курортология саласында ғылыми зерттеулер жүргізуге арналған шығындарды мемлекеттік бюджеттен қаржыландыру;

- санаториялық-курорттық кешеннің инфрақұрылымына, әртүрлі демалыс орындары мен орналастыру орындарына инвестицияларға қатысты салықтық жеңілдіктер жүйесін енгізу.

Қорытындылай келе, емдік-сауықтыру кешендерінің негізгі көрсеткіштерін талдай отырып, емдік-сауықтыру кешендері аймақта ғана емес, республикалық деңгейде де дұрыс, біркелкі ұйымдастырылмағандығын аңғарып отырмыз. Бұл, емдік-сауықтыру кешендерінің дамуына айтарлықтай әсер ететіндігін білдіреді. Емдік-сауықтыру кешендерін ұйымдастыруда ең негізгі көңіл аудартатын жай халықтың демографиялық потенциалы. Ол 2 жағдайда:

1) олар рекреациялық әрекеттерді ұйымдастыруда өте маңызды;

2) Қазақстанның демографиялық жағдайы рекреациялық саладағы әрекеттердің қазіргі жағдайына қатысы; Оның себебі еңбек потенциалы әлеуметтік-экономикалық потенциалдың бір бөлігі болып табылуында. Халықтың демографиялық, әлеуметтік жағдайын түземей, кешеннің дамуындағы негізгі мәселелерді шеше алмаймыз.

Саралай келе, аймақтағы емдік-сауықтыру кешендерінің дамуындағы негізгі мәселелерді айқындаймыз аламыз:

– Аймақта емдік-сауықтыру кешендерінің дамуы халық санының өсуінен, халық шаруашылығынан, адамдардың тұрмыс деңгейінен айтарлықтай дәрежеде артта қалуда;

– Үкімет емдік-сауықтыру кешендерін дамытуға аз деңгейде назар аударады;

– Емдік-сауықтыру кешендерін дамытудың мемлекеттік бағдарламасы жоқтығы;

– Ішкі нарық пен сыртқы нарықта емдік-сауықтыру кешендерінің өнімін өткізуге нақты жоспарланған мемлекеттік бағдарлама мен ақпараттық-жарнамалық қамсыздардырудың болмауы;

– Көптеген санаторий-курорттық кешендер төмен жағдайда болуы.

Жоғарыда айтылған туындап отырған мәселелерді шешімі табылып, емдік-сауықтыру кешендерін дамытуға мүмкіндік ашамыз және халықтың әл-ауқатын көтеретініміз анық.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Бектимирова Н.Н. Аспекты аттрактивности в туристском продукте Казахстана. – Алматы, 2016. – 146 с.
2. Вахитова Д. Развитие туристской инфраструктуры в регионах // Эксперт Казахстан. – 2018. – № 7. – С. 15-16.
3. Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласын дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы [Электронный ресурс]. – URL: <https://example.kz> (Дата обращения: 28.10.2024).
4. Ердавлетов С.Р. География туризма: история, теория, метод, практика. – Алматы: Атамұра, 2000. – 336 с.
5. Бабкин А.Б. «Специальные виды туризма»: учеб. пособие. – Ростов н/Д.: Феникс, 2008. – 252 с.
6. Развитие туризма в Казахстане [Электронный ресурс]. – URL: <http://tr-kazakhstan.kz/razvitie-turizma-v-kazaxstane/> (Дата обращения: 28.10.2024).
7. Государственная служба статистики Республики Казахстан [Электронный ресурс]. – URL: <http://www.stat.gov.kz/> (Дата обращения: 28.10.2024).
8. Аэростат [Электронный ресурс]. – URL: <http://www.aerostat.kz> (Дата обращения: 28.10.2024).
9. АЛЯНС ГРУПП [Электронный ресурс]. – URL: <http://www.alyansgroup.kz> (Дата обращения: 28.10.2024).
10. Қазақстан Республикасының туристік саласын дамытудың 2025 жылға дейінгі тұжырымдамасы туралы қаулы 2019 жылғы 31 мамырдағы № 360 [Электронный ресурс]. – URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900000360> (Дата обращения: 28.10.2024).
11. Комитет индустриальной политики Республики Казахстан [Электронный ресурс]. – URL: <http://www.kit.gov.kz> (Дата обращения: 28.10.2024).

REFERENCES

1. Bektimirova N.N. Aspekty attraktivnosti v turistskom produkte Kazahstana. [Aspects of attractiveness in the tourism product of Kazakhstan.] – Almaty, 2016. – 146 s.
2. Vahitova D. Razvitie turistskoi infrastruktury v regionah [Development of tourist infrastructure in the regions] // Ekspert Kazakhstan. – 2018. – № 7. – S. 15-16.
3. Qazaqstan Respublikasynyñ densaulyq saqtau salasyn damytudyñ 2020 – 2025 jyldarğa arnalğan memlekettik bağdarlamasy [State program of health development of the Republic of Kazakhstan for 2020-2025] [Elektronnyi resurs]. – URL: <https://example.kz> (Data obraşenia: 28.10.2024).
4. Erdavletov S.R. Geografia turizma: istoria, teoria, metod, praktika. [Geography of tourism: history, theory, method, practice.] – Almaty: Atamura, 2000. – 336 s.
5. Babkin A.B. «Spesiälnye vidy turizma»: ucheb. posobie. ["Special types of tourism": studies. stipend.] – Rostov n/D.: Feniks, 2008. – 252 s.
6. Razvitie turizma v Kazahstane [Tourism development in Kazakhstan] [Elektronnyi resurs]. – URL: <http://tr-kazakhstan.kz/razvitie-turizma-v-kazaxstane/> (Data obraşenia: 28.10.2024).
7. Gosudarstvennaia slujba statistiki Respubliki Kazahstan [State Statistics Service of the Republic of Kazakhstan] [Elektronnyi resurs]. – URL: <http://www.stat.gov.kz/> (Data obraşenia: 28.10.2024).

8. Aerostat [Balloon] [Elektronnyi resurs]. – URL: <http://www.aerostat.kz> (Data obraşenia: 28.10.2024).

9. ALÄNS GRUPP [ALLIANCE OF GROUPS] [Elektronnyi resurs]. – URL: <http://www.alyansgroup.kz> (Data obraşenia: 28.10.2024).

10. Qazaqstan Respublikasynyñ turistik salasyn damytudyñ 2025 jylğa deiingi tūjyrymdamasy turaly qaulы 2019 jylǵy 31 мамыrdaǵy № 360 [Resolution on the concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2025 dated May 31, 2019 No. 360] [Elektronnyi resurs]. – URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900000360> (Data obraşenia: 28.10.2024).

11. Komitet industriälnoi politiki Respubliki Kazahstan [Committee of Industrial Policy of the Republic of Kazakhstan] [Elektronnyi resurs]. – URL: <http://www.kit.gov.kz> (Data obraşenia: 28.10.2024).

Н. ДЖАНИБЕКОВА

Ш. Есенов атындағы Каспий технологиялар
және инжиниринг университеті
(Қазақстан, Ақтау)
e-mail: nursaule.dzhanibekova@yu.edu.kz

16.01.2025ж. баспаға түсті

22.01.2025ж. түзетулермен келді

30.03.2025ж. басып шығаруға қабылданды

N. JANIBEKOVA

Caspian University of Technologies and Engineering named after Sh. Yessenov
(Kazakhstan, Aktau), e-mail: nursaule.dzhanibekova@yu.edu.kz

CURRENT ISSUES AND TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL TOURISM IN KAZAKHSTAN

Abstract. *This article discusses the main problems of medical tourism in Kazakhstan. The implementation of social and economic policy of Kazakhstan, aimed at reforming the system of social protection of the population, including the improvement of public health, requires the creation of a competitive, steadily developing national economy in the shortest possible time. Development of medical and health tourism in the Republic of Kazakhstan requires a complex approach: legal provision, licensing of medical and health institutions, their support at the state level, improvement of medical and health infrastructure, creation of a unified database of all health facilities. increase the level of service in the country, create personnel training centers.*

Solving the above-mentioned problems is closely related to the development of medical tourism, which is a means of ensuring the physical and mental health of the nation and the development of the individual. On the other hand, tourism, working as an industry, helps to increase public wealth by restoring labor resources, provides employment to the population and allows solving many other socio-economic problems of resort and tourist regions of the country.

Keywords: *medical and health tourism, tourism industry, treatment, medical tourism, health, destination.*

Н.ДЖАНИБЕКОВА

Каспийский университет технологий и инжиниринга имени Ш. Есенова
(Казakhstan, Ақтау), t-mail: nursaule.dzhanibekova@yu.edu.kz

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МЕДИЦИНСКОГО
ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ**

Аннотация. В данной статье рассматриваются основные проблемы медицинского туризма в Казахстане. Реализация социально-экономической политики Казахстана, направленной на реформирование системы социальной защиты населения, в том числе улучшение здравоохранения, требует создания в кратчайшие сроки конкурентоспособной, стабильно развивающейся национальной экономики. Развитие медицинского и оздоровительного туризма в Республике Казахстан требует комплексного подхода: правового обеспечения, лицензирования медицинских и оздоровительных учреждений, их поддержки на государственном уровне, совершенствования медицинской и оздоровительной инфраструктуры, создания единой базы данных всех медицинских учреждений. повысить уровень сервиса в стране, создать центры подготовки кадров.

Решение вышеперечисленных проблем тесно связано с развитием медицинского туризма, который является средством обеспечения физического и психического здоровья нации и развития личности. С другой стороны, туризм, работая как отрасль, способствует увеличению общественного благосостояния за счет восстановления трудовых ресурсов, обеспечивает занятость населения и позволяет решить многие другие социально-экономические проблемы курортных и туристических регионов страны.

Ключевые слова: лечебно-оздоровительный туризм, тур индустрия, лечение, медицинский туризм, здоровье, дестинация.